

ELFOGADOTT SZÖVEGEK

P9_TA(2021)0113

A Koszovóról szóló, 2019. és 2020. évi jelentések

Az Európai Parlament 2021. március 25-i állásfoglalása a Bizottság Koszovóról szóló, 2019. és 2020. évi jelentéseiről (2019/2172(INI))

Az Európai Parlament

- tekintettel az egyrészről az Európai Unió és az Európai Atomenergia-közösség, másrészről Koszovó közötti stabilizációs és társulási megállapodásra, amely 2016. április 1-jén lépett hatályba,
- tekintettel a 2016. november 11-én Pristinában Koszovó számára elindított európai reformprogramra (ERA), valamint az ERA 2 2020. októberi elindítására,
- tekintettel a 2017. augusztus 1-je óta hatályban lévő, az uniós programokban való részvételtől szóló, Koszovóval kötött keretmegállapodásra,
- tekintettel az Európai Tanács 2003. június 19–20-án, Szalonikiben tartott ülésének elnökségi következtetéseire,
- tekintettel a 2018. május 17-i EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozón tett szófiái nyilatkozatra és a kiemelt célkitűzések szófiái menetrendjére,
- tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1999. június 10-i 1244. sz. határozatára, a Nemzetközi Bíróság (NB) Koszovó függetlensége egyoldalú kinyilvánításának a nemzetközi joggal való összhangjáról szóló, 2010. július 22-i tanácsadó véleményére és az ENSZ Közgyűlésének 2010. szeptember 9-i 64/298. számú határozatára, amely elismerte az NB véleményének tartalmát, és üdvözölte az Unió készségét a Szerbia és Koszovó közötti párbeszéd elősegítésére,
- tekintettel a Szerbia és Koszovó kormánya közötti kapcsolatok normalizálására vonatkozó alapelvekről szóló, 2013. április 19-i első megállapodásra, a 2015. augusztus 25-i megállapodásokra és az Unió közreműködésével zajló, a kapcsolatok normalizálására irányuló párbeszédre,
- tekintettel az Európai Unió koszovói jogállamiság-missziójáról (EULEX KOSZOVÓ) szóló, 2020. június 11-i 2008/124/KKBP együttes fellépés módosításáról szóló, (KKBP) 2018/792 tanácsi határozatra, amely a misszió időtartamát is meghosszabbította 2021. június 14-ig,

- tekintettel az Egyesült Nemzetek főtitkárának az Egyesült Nemzetek ideiglenes koszovói közigazgatási missziója (UNMIK) tevékenységéről szóló jelentéseire, beleértve a legutóbbi, 2020. március 31-i jelentést, valamint a koszovói erők (KFOR) műveleteiről szóló, 2018. február 7-i jelentést,
- tekintettel a 2014. augusztus 28-án kezdődött berlini folyamatra,
- tekintettel az EU–Koszovó Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság (SAPC) társelnökeinek a Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság 2019. február 14-én Strasbourgban tartott hatodik ülését követő közös nyilatkozatára,
- tekintettel „A csatlakozási folyamat előmozdítása – Hiteles uniós perspektíva a Nyugat-Balkán számára” című, 2020. február 5-i bizottsági közleményre (COM(2020)0057),
- tekintettel a nyugat-balkáni partnerekkel a migráció és a biztonság területén folytatott együttműködés megerősítéséről szóló, 2020. június 5-i tanácsi következtetésekre,
- tekintettel a „2019. évi közlemény az EU bővítési stratégiájáról” című, 2019. május 29-i bizottsági közleményre (COM(2019)0260) és az azt kísérő, „2019. évi jelentés Koszovóról” című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2019)0216),
- tekintettel a „2020. évi közlemény az EU bővítési stratégiájáról” című, 2020. október 6-i bizottsági közleményre (COM(2020)0660) és az azt kísérő, „2020. évi jelentés Koszovóról” című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2020)0356),
- tekintettel „A Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdasági és beruházási terv” című, 2020. október 6-i bizottsági közleményre (COM(2020)0641) és az „Iránymutatások a Nyugat-Balkánra vonatkozó zöld menetrend végrehajtásához” című, 2020. október 6-i bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2020)0223),
- tekintettel a Bizottságnak és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének a „Közlemény a COVID-19-járványra való globális szintű uniós reagálásról” című, 2020. április 8-i közös közleményére (JOIN(2020)0011), valamint a Bizottságnak „A Covid19 leküzdése és a világjárványt követő helyreállítás során a Nyugat-Balkánnak nyújtott támogatásról” című, 2020. április 29-i közleményére (COM(2020)0315),
- tekintettel a 2020–2022 közötti koszovói gazdasági reformprogram 2020. április 21-i bizottsági értékelésére (SWD(2020)0065), valamint az EU és a Nyugat-Balkán és Törökország közötti gazdasági és pénzügyi párbeszédéről szóló, a Tanács által 2020. május 19-én elfogadott közös következtetésekre,
- tekintettel az uniós választási megfigyelő misszióknak (EUEOM) a 2019. október 6-án Koszovóban tartott előrehozott törvényhozási választásokról szóló végleges jelentésére,
- tekintettel a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról szóló 539/2001/EK rendelet módosításáról szóló, 2016. május 4-i európai parlamenti és tanácsi rendeletre (Koszovó) irányuló bizottsági javaslatra (COM(2016)0277), valamint

az Európai Parlament 2019. március 28-i jogalkotási állásfoglalására, amellyel elfogadta első olvasatbeli álláspontját¹, megegyezően a Bizottság javaslatával,

- tekintettel az országról szóló korábbi állásfoglalásaira,
  - tekintettel a Tanácshoz, a Bizottsághoz és a Bizottság alelnökéhez / az Unió kül- és biztonságpolitikai főképviselőjéhez intézett, a Nyugat-Balkánra vonatkozó, a 2020. évi csúcstalálkozót követően tett 2020. június 19-i ajánlására²,
  - tekintettel a 2020. május 6-án videokonferencia keretében megrendezett EU–Nyugat-Balkán-csúcstalálkozón elfogadott zágrábi nyilatkozatra,
  - tekintettel az Európai Parlament és a nyugat-balkáni parlamentek elnökeinek az Európai Parlament elnöke által a nyugat-balkáni parlamentek vezetésével közösen kezdeményezett 2020. január 28-i csúcstalálkozóján megfogalmazott közös nyilatkozatra,
  - tekintettel a berlini folyamat keretében 2020. november 10-én megrendezett EU–Nyugat-Balkán-csúcstalálkozóra,
  - tekintettel eljárási szabályzata 54. cikkére,
  - tekintettel a Külügyi Bizottság jelentésére (A9-0031/2021),
- A. mivel Koszovót az uniós tagságra törekvő bármely más államhoz hasonlóan, érdemeit tekintetbe véve kell megítélni a csatlakozáshoz szükséges kritériumok és közös értékek teljesítése, végrehajtása és betartása alapján, és mivel a csatlakozás menetrendjét és ütemét a szükséges reformok minősége és a reformok iránti elkötelezettség határozza meg;
- B. mivel Koszovónak az alapvető reformokra kell összpontosítania a jogállamiság, az alapvető jogok, a demokratikus intézmények működése és a közigazgatási reform, valamint a gazdasági fejlődés és a versenyképesség terén fennálló strukturális hiányosságok kezelése érdekében;
- C. mivel Koszovó továbbra is politikai instabilitással küzd, különösen a 2019. október 6-i előrehozott törvényhozási választások óta; mivel a Kurti-kormány bukása számos strukturális kérdést tárt fel, ideértve a külső szereplők indokolatlan beavatkozását a kormány és a koszovói nemzetgyűlés munkájába, az Alkotmánybíróság függetlenségét és a kormányról szóló szavazás jogszerűségének bizonytalanságát;
- D. mivel a közelmúltban nem volt egyeztetés a transzatlanti szereplők között, viszont a hivatalba lépő amerikai adminisztráció új lehetőséget kínál a jobb együttműködésre;
- E. mivel Koszovó továbbra is az egyetlen nyugat-balkáni ország, amelynek állampolgárainak vízumra van szükségük ahhoz, hogy a schengeni térségbe utazzanak, bár 2018 óta a vízumliberalizáció valamennyi kritériuma teljesült;

---

¹ Elfogadott szövegek, P8_TA(2019)0319.

² Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0168.

- F. mivel Koszovó árnyékgazdasága akadályozza egy életképes gazdaság kialakulását az országban;
- G. mivel Koszovónak meg kell erősítenie a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló törekvéseit, és erős, koherens és független intézményeket kell kiépítenie e problémák megoldása érdekében;
- H. mivel Hashim Thaçi volt elnök 2020. november 5-én lemondott, hogy Hágában Koszovó Szakosított Tanácsai előtt feleljen a háborús bűnök és emberiség elleni bűncselekmények miatt emelt vádakra; mivel 2020. november 30-án helybenhagyták a Thaçi elleni vádemelést; mivel most Vjosa Osmani, a koszovói nemzetgyűlés elnöke Koszovó megbízott elnöke;
- I. mivel Koszovó előrelépést tett jogi keretének az uniós vívmányokhoz igazítása terén, de növelnie kell erőfeszítéseit és erőforrásait az új törvények és jogszabályok tényleges, elkötelezettebb és komolyabb végrehajtása érdekében minden szakpolitikai területen;
- J. mivel a Koszovó kormánya szerint 117 ország elismerte Koszovó függetlenségét, köztük az EU 27 tagállama közül 22;
- K. mivel a Covid19-világjárvány példátlan terhet jelent Koszovó egészségügyi, gazdasági és szociális védelmi rendszerei számára, és egyértelműen bebizonyította, hogy az EU-nak és a Nyugat-Balkánnak továbbra is együttesen kell kezelniük a közös kihívásokat;
- L. mivel az EU több mint 3,3 milliárd EUR pénzügyi támogatást mozgósított a nyugat-balkáni országok számára az azonnali egészségügyi válság kezelése és a Covid19-világjárvány társadalmi-gazdasági hatásainak enyhítése érdekében;
- M. mivel az Unió Koszovó legnagyobb támogatója és segélyezője a Covid19-világjárvány gazdasági és szociális következményeinek mérséklése terén; Mivel Koszovó 5 millió EUR azonnali támogatást kapott az egészségügyi ágazatra, 63 millió EUR támogatást a társadalmi és gazdasági helyreállításra, továbbá 60 millió EUR összegű támogatást segítségnyújtási alapon, továbbá 100 millió EUR makroszintű pénzügyi támogatásban részesült;
- N. mivel a Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv megkönnyíti a hosszú távú fellendülést a Covid19-világjárványt követően, és támogatja a régió gazdasági fejlődését és reformjait;
- O. mivel Koszovó az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA II) kedvezményezettje volt, amelynek indikatív allokációja a 2014–2020 közötti időszakra 602,1 millió EUR, és mivel Koszovónak e tekintetben tovább kell javítania felvevőképességét;
- P. mivel az EU nyugat-balkáni szerepvállalása felülmúlja bármely más partnerét, és jól mutatja a kölcsönös stratégiai elkötelezettséget;

A bővítés iránti elkötelezettség

1. üdvözli Koszovó folyamatos és határozott elkötelezettségét az Európa felé vezető úton való előrehaladás és a reformok felgyorsítása iránt, valamint azt, hogy Koszovó lakossága határozottan támogatja az európai integrációt és európai identitását;

2. sajnálatosnak tartja, hogy csak korlátozott mértékű előrelépés történt az 1. európai reformprogram végrehajtásában, miközben elismeri, hogy a kormány elkötelezett a 2. európai reformprogramban előírt átfogó reformfolyamat mellett; felszólítja a koszovói hatóságokat, hogy vállaljanak felelősséget a folyamatért, tanúsítsanak nagyobb politikai akaratot és javítsák közigazgatási kapacitásukat az EU-val kapcsolatos reformok végrehajtásának javítása érdekében;
3. aggodalmát fejezi ki az uniós integrációért felelős minisztérium megszüntetése miatt, és felszólítja Koszovó kormányát, hogy teljes mértékben és megfelelően integrálja az uniós integrációért felelős minisztérium korábbi struktúráit a Miniszterelnöki Hivatalba, ahogy azt a Miniszterelnöki Hivatal szervezeti felépítéséről szóló, újonnan jóváhagyott rendelet is előírja, valamint biztosítsa, hogy az új struktúra rendelkezzen az integrációs folyamat megfelelő koordinációjának biztosításához szükséges kompetencia- és felelősségi szinttel;
4. üdvözli a 2019. október 6-i és 2021. február 14-i előrehozott törvényhozási választások békés és fegyvelmezett lefolyását, azonban aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a koszovói szerb közösségben nincs verseny, szabad választási lehetőség és szabad véleménynyilvánítás, valamint a Koszovón kívüli szavazatokkal kapcsolatos problémák miatt; hangsúlyozza, hogy orvosolni kell az EUEOM által azonosított valamennyi hiányosságot, és eleget kell tenni az általa megfogalmazott ajánlásoknak; elvárja, hogy valamennyi politikai erő tartsa tiszteletben a demokratikus kultúrát és a koszovói polgárok akaratát az új kormány megalakítása és az új elnök megválasztása során;
5. sajnálatosnak tartja, hogy Koszovó a választásokat követően továbbra is politikai instabilitással küzd, és e tekintetben felszólítja a koszovói politikai erőket, hogy alkotmányos változtatások révén reformálják meg a politikai rendszert a jogbiztonság és az új kormányok megalakulási folyamatának javítása érdekében;
6. üdvözli, hogy a Bizottság a Koszovóról szóló 2020-as jelentésében megerősíti Koszovó azon képességére vonatkozó értékelését, hogy részesüljön a vízumliberalizációs rendszer előnyeiből, és felhívja a Tanácsot, hogy sürgősen fogadja el a koszovói állampolgárokra vonatkozó vízummentességi rendszert; e tekintetben emlékeztet arra, hogy Koszovó továbbra is teljesíti a vízumliberalizációs ütemterv összes kritériumát, amit a Bizottság 2018 júliusa óta következetesen megerősített;
7. sajnálatosnak tartja, hogy 2020-ban a Tanács még mindig nem tudta elfogadni a Koszovóra vonatkozó vízumliberalizációt; úgy véli, hogy a vízumliberalizáció javítani fogja a stabilitást, és közelebb hozza Koszovót az EU-hoz azzal, hogy megkönnyíti az utazást és az üzleti tevékenységet; megjegyzi, hogy a koszovói polgárok elszigeteltsége hatással van az uniós programok végrehajtására, és hogy a tanácsi határozat hiánya megfosztja Koszovó polgárait azoktól a lehetőségektől, amelyekre sürgősen szükségük van, ami rombolja az EU hitelességét, és hatással lehet a Belgrád és Pristina közötti párbeszédre;
8. kéri az uniós tagállamokat, hogy tegyenek tanúbizonyságot a bővítés iránti folyamatos elkötelezettségükről, és folytassanak hatékonyabb kommunikációs politikát az uniós polgárok felé a bővítéssel kapcsolatban; felszólítja a Bizottságot és az EU koszovói irodáját, hogy erősítsék meg az EU és Koszovó közötti szorosabb partnerség szerepének, követelményeinek és előnyeinek előmozdítására irányuló törekvéseiket;

9. üdvözli a koszovói kormány azon döntését, hogy megszünteti a Szerbiából és Bosznia-Hercegovinából származó behozatalra kivetett vámokat, ami lehetővé tette az EU közvetítésével zajló párbeszéd újraindítását;
10. tudomásul veszi, hogy 2020. szeptember 4-én Washingtonban Koszovó és Szerbia aláírta a gazdasági kapcsolatok normalizálásáról szóló megállapodásokat; sajnálatát fejezi ki azonban a szöveg azon rendelkezései miatt, amelyek előírják Koszovó számára, hogy hagyjon fel a nemzetközi szervezetekben való tagságra irányuló törekvéssel; üdvözli az Egyesült Államok megújított elkötelezettségét, és hangsúlyozza, hogy az EU-nak és az Egyesült Államoknak meg kell erősíteniük partnerségüket és koordinációjukat a Nyugat-Balkánon; hangsúlyozza, hogy a transzatlanti együttműködés fontos tényező a régió stabilitása szempontjából, és hangsúlyozza, hogy az EU közvetítőként vezető szerepet tölt be a Koszovó és Szerbia közötti kapcsolatok normalizálásának folyamatában;
11. sajnálatosnak tartja, hogy Jeruzsálemben nyitják meg Koszovó izraeli nagykövetségét, ami ellentétes az Európai Uniónak az Izrael-Palesztina vita kétállami megoldására vonatkozó álláspontjával;
12. elismeri a koszovói erők (KFOR) és a részt vevő államok fontos hozzájárulását a biztonságos és védett környezet, valamint a koszovói polgárok szabad mozgásának fenntartásához és a Nyugat-Balkán euroatlanti integrációjának elősegítéséhez;
13. szorgalmazza, hogy rendszeres EU-Nyugat-Balkán csúcstalálkozók és intenzív miniszteri kapcsolatok révén teremtsenek új lehetőségeket a nyugat-balkáni országokkal folytatott magas szintű politikai és szakpolitikai párbeszédre; szorgalmazza, hogy a nyugat-balkáni országok vegyenek aktívan részt az Európa jövőjéről szóló konferenciában, illetve hogy ezeket az országokat megfelelően vonják be a konferenciába;

Demokrácia és jogállamiság

14. üdvözli a jogállamiságra vonatkozó jogi keret kiigazítása terén elért eredményeket, beleértve a bírák és ügyészek fegyelmi felelősségéről szóló törvényt és a közvetítésről szóló törvényt, valamint az elektronikus ügykezelési rendszer és a központi bünyügyi nyilvántartás bevezetését; sajnálatát fejezi ki azonban a végrehajtás gyenge szintje miatt;
15. felszólítja a koszovói hatóságokat, hogy polgáraik érdekében fokozzák a jogszabályok végrehajtására irányuló erőfeszítéseiket, valamint biztosítsák a különböző adományozók által támogatott különféle jogállamisági programok jobb összehangolását, beleértve az általános felülvizsgálatot és ezt követően a teljes jogállamisági szektorra vonatkozó stratégia kidolgozását;
16. hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni a korrupció elleni küzdelmet, és komoly aggodalmának ad hangot a koszovói rendőrség korrupcióellenes munkacsoportjának megszüntetése miatt; hangsúlyozza, hogy erős politikai akaratra van szükség a korrupció elleni hatékony küzdelemhez, és felszólítja a koszovói hatóságokat, hogy minden szinten mutassanak eltökéltséget a korrupció elleni küzdelem iránt;

17. felszólítja a kormányt, hogy hozzon létre és tartson fenn erős és elkötelezett szervezeteket, amelyek küzdenek a szervezett bűnözés és a korrupció ellen, és hogy vessen véget annak a gyakorlatnak, hogy pártpolitikai érdekeken alapuló változásokat vezetnek be a bűnüldözési és korrupcióellenes intézményekben;
18. felhívja Koszovót, hogy javítsa a vagyoni eszközök befagyasztására, elkobzására és visszaszerzésére, valamint a magas szinten elkövetett korrupció, a szervezett és pénzügyi bűnözés, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása esetén hozott jogerős ítéletekre vonatkozó szabályozási intézkedéseinek végrehajtását, ami kiterjed arra is, hogy felfüggesztik azokat a köztisztviselőket, akik ellen ilyen bűncselekmény miatt vádat emeltek, és biztosítsa, hogy nem avatkoznak be a bűnüldöző szervek és az ügyészség operatív tevékenységeibe;
19. aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a megfelelő normatív keret ellenére Koszovó igazságszolgáltatási rendszerét továbbra is aláássák az elszámoltathatósági hiányosságok, az átláthatósági problémák, és a politikai beavatkozás; sajnálja, hogy nincsenek kézzelfogható eredmények a szervezett bűnözés elleni küzdelemben, és további előrelépéseket vár a szervezett bűnözéssel kapcsolatos ügyek, köztük az emberkereskedelmet, a kábítószer-kereskedelmet és a kiberbűnözést érintő ügyek kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása terén elért eredmények javulásában;
20. üdvözli, hogy a Koszovói Igazságszolgáltatási Tanács olyan intézkedéseket fogadott el, amelyek segítenek korlátozni a bírósági eljárásokba való külső beavatkozást és azok indokolatlan befolyásolását; üdvözli továbbá a közzétett jogerős bírósági ítéletek számának növekedését; úgy véli, hogy további intézkedésekre van szükség az igazságszolgáltatás nagyobb függetlenségének és depolitizációjának biztosítása és a nagy horderejű ügyekbe való indokolatlan beavatkozás felszámolása érdekében;
21. felszólítja Koszovót annak biztosítására, hogy a politikai pártok finanszírozásáról szóló pénzügyi és ellenőrzési jelentések következetesen rendelkezésre álljanak, és szükség esetén szankciókat alkalmazzanak; megjegyzi továbbá, hogy javítani kell az állami tulajdonú vállalatok pénzügyi felügyeletét és elszámoltathatóságát; üdvözli e tekintetben a politikai pártok finanszírozásáról szóló új törvényre irányuló javaslatot, és arra bátorítja a koszovói nemzetgyűlést, hogy fogadjon el egy jogi keretet, amely a Velencei Bizottság ajánlásaival összhangban szabályozza a politikai pártok finanszírozását;
22. ismételten hangsúlyozza, hogy a közszolgálati és a köztulajdonban lévő vállalkozásokban betöltött magas szintű döntéshozói pozíciókat betöltő személyek kiválasztása és kinevezése továbbra is komoly aggodalomra ad okot, és megjegyzi, hogy az ilyen pozíciókat betöltő személyeket egy érdemeken alapuló versenyen alapuló folyamat keretében kell kinevezni; elismeri a koszovói kormány e folyamat felügyelete érdekében tett erőfeszítéseit, melyek keretében egyetértési megállapodásokat írt alá az Egyesült Királysággal; megismétli, hogy előrelépésekre és a közigazgatási reform iránti egyértelmű politikai elkötelezettségre van szükség, amely a vonatkozó jogszabályok végrehajtásának előmozdítása révén érhető el;
23. üdvözli, hogy az eljárási szabályzat alapján javult a koszovói nemzetgyűlés munkaszervezése és a plenáris ülések irányítása; sajnálatát fejezi ki azonban a határozatképesség gyakori hiánya és a parlamenti munka folyamatos feltartóztatása

miatt, ami különösen káros a világjárvánnyal összefüggő segélycsomag elfogadási eljárása során;

24. sajnálatának ad hangot amiatt, hogy a koszovói nemzetgyűlés az első kísérlet során nem tudta elfogadni a második gazdaságélénkítési csomagot, hangsúlyozza a politikai stabilitás fontosságát, és felhívja a nemzetgyűlést és a kormányt, hogy a konstruktívan működjenek együtt, és kövessék a bevált parlamenti gyakorlatokat;
25. elismerését fejezi ki Koszovónak a radikalizálódás, a terrorizmus és az erőszakos szélsőségesség elleni küzdelem, többek között a külföldi harcosok kiáramlásának megfékezése terén tett erőfeszítéseit; hangsúlyozza, hogy további erőfeszítésekre van szükség a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem, valamint a külföldi harcosok rehabilitációja és az újrabeilleszkedésük kezelése érdekében;
26. a potenciális terrorista tevékenységek elleni küzdelem érdekében aktív regionális együttműködésre, valamint a Koszovói Köztársaság és az EU és tagállamai biztonsági szolgálatai közötti fokozottabb koordinációra és információcserére szólít fel; sürgeti Koszovót, hogy foglalkozzon az online radikalizálódás és a külső szélsőséges befolyásolás kérdésével, és felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy segítsék Koszovót ebben a fontos törekvésben;
27. aggodalmát fejezi ki a harmadik országok arra irányuló törekvései miatt, hogy támogassák a radikalizálódást, különösen a fiatalok esetében, gyakran jelentős források – például koszovói oktatási intézmények – finanszírozása vagy biztosítása révén, amelyek a radikalizálódás táptalaját képezhetik, valamint amiatt, hogy a Covid19-hez kapcsolódó jelenlegi helyzet káros hatással lehet a radikalizálódás felszámolására irányuló erőfeszítésekre, tekintettel a romló gazdasági helyzetre;
28. üdvözli a koszovói rendőrség és az Europol által megkötött munkamegállapodást, amely megerősített együttműködés alapját képezi a terrorizmus és a szélsőségesség, valamint a transznacionális szervezett bűnözés elleni küzdelemben, és e megállapodás mihamarabbi végrehajtására szólít fel;
29. rámutat arra, hogy a legutóbbi becslések szerint körülbelül 250 000 illegális fegyver van a koszovói állampolgárok birtokában; mély aggodalmának ad hangot e riasztó helyzet miatt, amely negatív hatást gyakorol a közbiztonságra; felszólítja a koszovói hatóságokat, hogy fokozzák erőfeszítéseiket e probléma kezelése érdekében, és indítsanak hatékony programot e fegyverek elkobzására vagy a rendőrség részére történő önkéntes beszoállítására;
30. elismerését fejezi ki Koszovónak a migrációval kapcsolatos folyamatos és konstruktív együttműködése, valamint amiatt, hogy folyamatosan csökken a koszovói állampolgárok menedékjog iránti kérelmeinek és visszafogadásainak száma, és hogy a koszovói hatóságok jó együttműködést folytatnak a visszafogadás terén;
31. meglelégedéssel nyugtázza a külföldiek integrációjáról szóló rendelet elfogadását, és kéri annak teljes körű végrehajtását; hangsúlyozza, hogy további intézkedésekre van szükség a migrációs kihívások, ezen belül a migráncsempészség kezeléséhez szükséges, elégséges közigazgatási és végrehajtási kapacitás biztosításához;

32. ismételten hangsúlyozza, hogy támogatja a Koszovó Szakosított Tanácsai és a Szakosított Ügyészség munkáját, amelyek fontos bizonyítékai Koszovó jogállamiság melletti elkötelezettségének, és amelyek munkája Koszovó érdekét is szolgálja; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a Szakosított Tanácsok függetlenül, külső beavatkozás nélkül folytathassák munkájukat; üdvözlí a Koszovó Szakosított Tanácsai mandátumának meghosszabbítását és a Hágában végzett munkáját;
33. üdvözlí az EULEX misszió meghosszabbítását, és felkéri Koszovót, hogy teljes mértékben működjön együtt az EULEX-szel, valamint a Szakosított Tanácsokkal és a Szakosított Ügyészséggel; sajnálatosnak tartja az EULEX mandátumának aláásására irányuló próbálkozásokat; ismételten felszólítja az EULEX-et, hogy növelje a hatékonyságot és tartsa fenn az átláthatóságra vonatkozó legmagasabb normákat és a zéró tolerancia elvét a korrupció tekintetében;
34. üdvözlí a nyilvános dokumentumokhoz való hozzáférésről szóló törvényt; további erőfeszítéseket javasol a közkiadások átláthatóságának javítása és jobb nyomon követése érdekében, többek között a közbeszerzési rendszer javításán keresztül;
35. üdvözlí a kiberbiztonsági kapacitás kiépítése terén tett lépéseket, nevezetesen az első nemzeti kiberbiztonsági stratégia elfogadását; döntő fontosságúnak tartja ennek a lendületnek a fenntartását, hogy lehetővé tegyék a jogalkotási kezdeményezések teljes körű érvényesítését ezen a területen, valamint kezeljék a képzett szakemberek hiányát az IKT és a kiberbiztonság terén;

Az alapvető szabadságok és az emberi jogok tiszteletben tartása

36. megjegyzi, hogy Koszovó jogi és intézményi kerete általánosságban garantálja az emberi, kisebbségi és alapvető jogok védelmét; hangsúlyozza, hogy továbbra is kihívást jelent a végrehajtás, különösen a nyelvi jogok tekintetében, beleértve a többnyelvű műsorszolgáltatást, amelynek hiánya kihat a kisebbségi közösségek információkhoz való hozzáférésére, és különösen káros a Covid19-világjárvány idején;
37. felszólítja Koszovót, hogy biztosítson egyenlő és megkülönböztetésmentes állami oktatást kisebbségi nyelveken, biztosítsa a hivatalos dokumentumokhoz való hozzáférést valamennyi hivatalos nyelven Koszovó egész területén, valamint garantálja az esélyegyenlőséget, a politikai életben való megfelelő képviselést és a közigazgatáshoz és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést;
38. szorgalmazza a kisebbségekhez tartozó személyek, köztük a romák, az askálik, az egyiptomiak, a szerbek, a bosnyákok, a törökök és a gorániak, valamint a fogyatékkal élő személyek fokozottabb védelmét és befogadását azáltal, hogy megfelelő egészségügyi és szociális védelmet és ellátást biztosítanak számukra, különösen a Covid19-világjárvány idején és annak társadalmi-gazdasági következményei fényében;
39. több erőfeszítést sürget a megkülönböztetés és a cigányellenesség elleni küzdelem terén; különösen aggasztja a roma, askáli és az egyiptomi közösségekkel szembeni szociális megkülönböztetés, a politikai és társadalmi döntéshozatalból való kirekesztésük, valamint az erőforrásokhoz, a munkalehetőségekhez, igazságszolgáltatáshoz, közszolgáltatásokhoz, lakhatáshoz, egészségügyi ellátáshoz, szennyvízhálózatokhoz és folyóvízhez való hozzáférésük hiánya;

40. sajnálattal veszi tudomásul, hogy a koszovói nemzetgyűlésben 2018 májusában nyilvántartásba vett, közel 500 ember által benyújtott petíciót, akik önmagukat történetileg bolgárnak vallották, a nemzetgyűlés még nem vizsgálta meg; hangsúlyozza, hogy a 2021-ben tartandó második koszovói országos népszámláláson egy külön rovatot kell nyitni a bolgároknak;
41. megjegyzi, hogy nem biztosított a közszolgálati műsorszolgáltató pénzügyi és szerkesztői szabadsága; újfent hangsúlyozza, hogy garantálni kell a média átláthatóságát, beleértve a média tulajdonviszonyait, valamint a média függetlenségét, biztosítva a politikai befolyástól való függetlenséget; szorgalmazza az Információs és Adatvédelmi Ügynökség vezetőjének mihamarabbi kinevezését;
42. hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni az újságírók elleni fenyegetésekkel és támadásokkal szembeni küzdelmet, és véget kell vetni e bűncselekményekkel kapcsolatos büntetlenségnek; elismeri, hogy e kihívások ellenére a véleménynyilvánítás szabadságát Koszovó Alkotmánya rögzíti, és Koszovót plurális és élénk médiakörnyezet jellemzi;
43. ösztönzi az ARTE mintájára egy többnemzetiségű és többnyelvű közszolgálati műsorszolgáltató létrehozását, amely egyesíti az embereket és elősegíti a békét és a délkelet-európai államok közötti megbékélést;
44. sajnálatának ad hangot amiatt, hogy növekszik a társadalmi részvételt akadályozó stratégiai perek (SLAPP) száma, amelyek során újságírókat és magánszemélyeket fenyegetnek meg és perelnek be, hogy elhallgattassák őket, és ellehetetlenítsék a nyilvános vitát;
45. üdvözli a visszaélést bejelentő személyek védelméről szóló törvény elfogadását, és ösztönzi a hatékony és eredményes végrehajtáshoz szükséges összes további jogszabály elfogadását; e tekintetben kéri az Információs és Adatvédelmi Ügynökség biztosának gyors kinevezését;
46. aggodalmának ad hangot a Koszovó államiságának legitimitását megkérdőjelező dezinformációs kampány miatt; sürgeti a Koszovóval folytatott európai együttműködés megerősítését a régió európai kilátásainak aláásására irányuló félretájékoztatás és hibrid fenyegetések kezelése, valamint a regionális félretájékoztatási kampányok elleni küzdelem terén, többek között az EU régióbeli polgárokat érintő jelentőségének stratégiaibb előtérbe helyezésével;
47. emlékeztet a médiaszabadság hiányosságai és a helyi és külföldi szereplők tények manipulálására és dezinformáció terjesztésére meglévő lehetőségei közötti szoros összefüggésre; felhívja a Bizottságot és az EKSZ-t, hogy szorosan működjenek együtt ezekkel az összefüggésekkel és az átfedő kihívásokkal kapcsolatban, valamint mozdítsák elő egy Balkánra összpontosító, a dezinformáció problémájával foglalkozó kiválósági központ létrehozását;
48. üdvözli a Koszovói Köztársaság parlamentje 2020. szeptember 25-i egyhangú döntését, hogy közvetlen hatállyal ruházza fel az Európa Tanács nőikkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló Egyezményét (Isztambuli Egyezmény); elvárja, hogy a koszovói kormány késlekedés nélkül

végrehajtsa az egyezmény tartalmát, és biztosítsa az ehhez szükséges erőforrásokat és infrastruktúrát;

49. üdvözli a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó koszovói program elfogadását, valamint a koszovói nemzetgyűlésben a női képviselőcsoport által végzett munkát; felhívja a koszovói hatóságokat, hogy fokozzák a nemek közötti egyenlőség előmozdítására irányuló erőfeszítéseiket és erősítsék meg a nők gazdasági helyzetét, többek között a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének előtérbe helyezése és a civil társadalommal – így a női szervezetekkel – való fokozott együttműködés révén, valamint azáltal, hogy olyan környezetet teremtenek, amely elősegíti a nők jobb képviseletét a döntéshozatali pozíciókban, és biztosítják, hogy az iskolai tankönyvek ne tartsák fenn a sztereotípiákat és a hátrányos megkülönböztetést; e tekintetben szorgalmazza a nők részvételét a Belgrád–Pristina párbeszédért felelős tárgyalócsoportban; kéri továbbá, hogy az uniós fél támogassa ezt a törekvést és ezeket az erőfeszítéseket azzal, hogy tartja magát a fent említett ajánlásokhoz;
50. aggodalmának ad hangot a nők inaktivitási aránya miatt, ami többek között a munkaerőpiacon tapasztalható nemi alapú megkülönböztetésnek tudható be, és felszólítja a koszovói hatóságokat, hogy javítsák a nők munkaerő-piaci részvételét; sürgeti Koszovót, hogy a szülési szabadsághoz, az apasági szabadsághoz és a szülői szabadsághoz kapcsolódó jogok terén a nemi alapú megkülönböztetés elkerülése érdekében igazítsa ki az új munkajogi törvényt oly módon, hogy az a szabadságot is szabályozza;
51. ismételten aggodalmát fejezi ki a családon belüli és a nemi alapú erőszak mértéke miatt; üdvözli e tekintetben a büntető törvénykönyv felülvizsgálatát, valamint azt, hogy az európai uniós jogállamiság-misszió jelentése azt állapította meg, hogy a koszovói rendőrség bizonyos szempontokból jobban kezeli a szexuális erőszak eseteit; megjegyzi azonban, hogy továbbra is aggodalomra adnak okot a büntetőeljárások és a súlyos büntetések elmaradása, az elkövetők büntetlensége, az elégtelen nyomon követési rendszerek és nem megfelelő adatbázisok, a megfelelő erőforrások és az áldozatoknak nyújtott szolgáltatások (menedékhelyek, orvosi vizsgálati központok, trauma esetén nyújtott támogatás, tanácsadás), valamint az igazságszolgáltatási rendszer egészét érintő kiemelkedő képzések és intézményesített kezelési protokollok hiánya;
52. hangsúlyozza, hogy a Covid19-világjárvány káros hatással volt a nőkre és a kisebbségekre azáltal, hogy elmélyítette az egyenlőtlenséget, súlyosbította a meglévő problémákat, ideértve a családon belüli erőszak növekedését is, és felszólítja a koszovói kormányt és hatóságokat, hogy a világjárványra adott válaszaikban vegyék figyelembe ezeket a kérdéseket;
53. üdvözli a gyermekvédelemről szóló törvény elfogadását, amely jelentős lépés a gyermekek jogainak védelme terén Koszovóban; rámutat a gyermekekkel szemben elkövetett erőszak elleni küzdelem fontosságára; hangsúlyozza, hogy megfelelő pénzügyi és humán erőforrásokra van szükség a törvény hatékony végrehajtásának biztosításához; rámutat arra, hogy kezelni kell különösen a gyermek- és kényszerházasságok állandó problémáját, különösen a roma, askáli és az egyiptomi közösségekben, a házasságkötés törvényes korhatárának bevezetésével, valamint a bűnüldöző és igazságügyi intézmények megfelelő fellépésének és az ezen intézményeknek való jelentéstétel biztosításával;

54. üdvözli az LMBTI-személyek jogainak védelme terén jogalkotási és szakpolitikai szinten elért eredményeket; megjegyzi azonban, hogy teljes körűen végre kell hajtani a jelenlegi megkülönböztetés elleni keretet, és felszólít az LMBTI-személyek elleni gyűlölet-bűncselekmények megfelelő kivizsgálására; felszólítja a kormányt, hogy az ország alkotmányában garantáltak szerint vegye fel az azonos neműek kapcsolatát a polgári törvénykönyv tervezetébe;
55. elismerését fejezi ki a koszovói hatóságok arra irányuló folyamatos erőfeszítéseit illetően, hogy javítsák a civil társadalom azon képességét, hogy érdemben közreműködhessen a szakpolitikai intézkedések kialakításában; felszólítja a kormányt és a civil társadalom közötti együttműködés további javítására, valamint a civil társadalomnak a politikai döntéshozatalban való fokozott részvételére; megismétli, hogy növelni kell a civil társadalomnak nyújtott állami finanszírozás elszámoltathatóságát és átláthatóságát;
56. aggasztja a nemzetközi adományozók közötti koordináció hiánya, amelyre több, az országban működő szervezet is felhívta a figyelmet; sürgeti a koszovói kormányt, hogy tegyen lépéseket az erőfeszítések megkettőzése és a szükségtelen átfedések elkerülése érdekében, és kezelje hatékonyabban a nemzetközi adományozókkal fenntartott kapcsolatait;
57. elismerését fejezi ki a leköszönő ombudsman által az emberi jogok kultúrájának előmozdítása terén végzett munkáért, valamint üdvözli, hogy a koszovói hatóságok egyre több ajánlását hajtják végre, ami hatékonyan járul hozzá többek között a kínzás és más kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód megakadályozásához;

Megbékélés és jószomszédi kapcsolatok

58. üdvözli Koszovó arra irányuló erőfeszítéseit, hogy konstruktív jószomszédi kapcsolatokat tartson fenn az egész régióban, és proaktív módon igazodjon az EU közös kül- és biztonságpolitikájához (KKBP); üdvözli Koszovó elkötelezettségét a regionális kezdeményezések iránt, és kéri a közös regionális piacot előmozdító különböző regionális keretekben megfogalmazott kötelezettségek végrehajtását;
59. hangsúlyozza, hogy a Szerbia és Koszovó közötti kapcsolatok normalizálása mindkét fél uniós csatlakozásának egyik prioritása és előfeltétele, és elengedhetetlen volna a tágabb régió stabilitásának és jólétének biztosításához is; elismeri mindkét fél fokozott szerepvállalását az EU közvetítésével zajló párbeszédben, és aktív és konstruktív szerepvállalásra szólít fel az EU különleges képviselője által vezetett, az EU közvetítésével zajló párbeszédben, átfogó, fenntartható és jogilag kötelező erejű megállapodásra törekedve, a nemzetközi joggal összhangban;
60. ismételten felhív valamennyi, már elért megállapodás jóhiszemű és kellő időben történő teljes körű végrehajtására, beleértve a szerb többségű települések szövetségének/közösségének létrehozását is; felszólítja az EKSZ-t, hogy hozzon létre egy mechanizmust az összes eddig elért megállapodás végrehajtásának nyomon követésére és ellenőrzésére, és rendszeresen tegyen jelentést az Európai Parlamentnek a jelenlegi helyzetről; megismétli e tekintetben, hogy teljes mértékben támogatja Miroslav Lajčákot, az EU Belgrád–Pristina párbeszédért felelős különleges képviselőjét;

61. sürgeti a szerb és a koszovói kormányt, hogy tartózkodjanak minden olyan fellépéstől, amely alááshatja a felek közötti bizalmat, és kockára teheti a párbeszéd konstruktív folytatását; ismételten hangsúlyozza mind Koszovó, mind Szerbia többnemzetiségű jellegének fontosságát, valamint azt, hogy nem szabad, hogy a régióban az etnikailag homogén államok kialakítása legyen a cél;
62. felszólítja Koszovót, hogy kezelje a párbeszéddel kapcsolatos megközelítésével kapcsolatos, folyamatban lévő belső problémákat, hozzon létre külön csoportot a tárgyalásokhoz, valamint alakítson ki közös tárgyalási platformot és párbeszédet a kormányzó koalíció és az ellenzéki pártok között; hangsúlyozza, hogy a Belgrád és Pristina közötti párbeszédet nyitott és átlátható módon kell lefolytatni, és hogy az e párbeszédért felelős tisztviselőknek rendszeresen konzultálniuk kell a koszovói parlamenttel annak fejleményeiről; felkéri a kormányt, hogy jobban kommunikálja a párbeszéd eredményeit Koszovó polgárai felé;
63. megjegyzi, hogy öt tagállam még nem ismerte el Koszovót, és ismételten felszólítja őket erre, valamint hogy erősítsék meg a bővítési folyamat iránti hiteles európai elkötelezettségüket; hangsúlyozza, hogy Koszovó függetlensége visszafordíthatatlan, valamint hogy az elismerés előnyös lenne a Koszovó és Szerbia közötti kapcsolatok rendezése szempontjából, javítaná és megszilárdítaná a régió stabilitását, és elősegítené mindkét állam uniós integrációját;
64. üdvözli, hogy a közelmúltban Izrael elismerte Koszovó függetlenségét a Washingtonban aláírt megállapodások keretében, de elítéli Szerbia Koszovó elismerése elleni kampányát, amelynek következtében több ország visszavonta elismerését;
65. nagyra értékeli a Koszovó és Szerbia közötti jó regionális együttműködést a Covid19-világjárvány terjedése elleni küzdelem terén, beleértve az észak- és dél-mitrovica polgármesterei közötti együttműködést, valamint az egészségügyi miniszterek közötti kommunikációt;
66. sajnálja, hogy a mitrovicai hidat a felújítási munkálatok befejezése ellenére még mindig nem nyitották meg a forgalom egésze előtt; felhívja a szerb és koszovói hatóságokat, hogy mozdítsák elő a helyi közösségek közötti személyes kapcsolatokat a párbeszéd erősítése érdekében, többek között nem kormányzati szinten; felhívja a Bizottságot, az EKSZ-t és a Tanácsot, hogy támogassák a miniszterelnököt és csapatát a koszovói szerbekkel folytatott belső megbékélési párbeszédben, amely konkrét biztonsági garanciákat és lehetőségeket biztosít a társadalmi-gazdasági integrációhoz;
67. megállapítja, hogy a Bosznia-Hercegovina és Koszovó közötti vízummentes utazás a regionális együttműködés bővítésének előfeltétele;
68. üdvözli a Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit, hogy egy célzott gazdaságélénkítési és beruházási terv keretében stratégiaibb szemléletű beruházásokat hajtson végre a Nyugat-Balkánon; elismeri a gazdaságélénkítési és beruházási terv jelentőségét a fenntartható összeköttetések, a humán tőke, a versenyképesség és az inkluzív növekedés támogatásában, valamint a regionális és határokon átnyúló együttműködés megerősítésében; hangsúlyozza, hogy minden beruházásnak összhangban kell lennie a Párizsi Megállapodás és az EU dekarbonizációs célkitűzéseivel;

69. megismétli, hogy támogatja azt a kezdeményezést, hogy létrehozzák a volt Jugoszláviában elkövetett háborús bűncselekményeket és az emberi jogok megsértésének más súlyos eseteit vizsgáló regionális tényfeltáró bizottságot (RECOM); kiemeli a Regionális Ifjúsági Együttműködési Iroda (RYCO) által végzett munka fontosságát, és üdvözli Koszovó aktív részvételét; megismétli, hogy meg kell szólítani az északi települések fiataljait, és integrálni kell őket az ország társadalmi-gazdasági struktúrájába;
70. további nagyobb erőfeszítésekre szólít fel az eltűnt személyek családtagjai kérelmeinek kezelése, az összes háborús archívum megnyitása, valamint az 1998–99-es koszovói háborúból eltűntként jegyzékbe vett személyekről szóló tájékoztatás érdekében; sürgeti a koszovói ügyészi tanács háborús bűnökkel kapcsolatos stratégiájának végrehajtását, amit továbbra is súlyosan akadályoznak politikai kérdések, az erőforrások hiánya, valamint a nemzetközi és regionális együttműködés elmaradása;
71. hangsúlyozza a sírhelyekre vonatkozó információk, valamint az összes háborús bűncselekmény kivizsgálásának és az ezekre vonatkozó ítéletek megszületésének fontosságát annak érdekében, hogy igazságot szolgáltatassanak az áldozatoknak; felszólítja Szerbiát, hogy vizsgálja meg annak a három holttestnek a maradványait, amelyeket egy 2020 novemberében felfedezett tömegsír átkutatása során eddig exhumáltak a koszovói határ közelében fekvő Kizvak faluban, Raska önkormányzat területén, és akik feltehetően koszovói albánok voltak;
72. elismerését fejezi ki Koszovónak a vallási közösségek békés együttéléséért, és hangsúlyozza az összes vallási közösség kulturális öröksége és tulajdonjogai számára biztosított folyamatos védelem fontosságát; ösztönzi a koszovói hatóságokat, hogy használják fel a kulturális örökséget a különböző közösségek összefogásának eszközeként, és hatékonyabban mozdítsák elő az ország többnemzetiségű kulturális és vallási örökségét;
73. aggodalmának ad hangot az egynyelvűség terjedése és amiatt, hogy – különösen a fiatalok – nem értik a koszovói közösségek különféle nyelveit; ezért hangsúlyozza annak szükségességét, hogy az emberek megtanulják egymás nyelveit, kapcsolattartási platformokat alakítsanak ki, igazítsák ki az oktatási rendszert, és kezeljék a nem többségi közösségek alulreprezentáltságát a közszolgálatban;
74. hangsúlyozza, hogy Koszovó hosszú távú stabilitása és jóléte továbbra is a koszovói albánok és a koszovói szerbek közötti kapcsolatok fejlődésétől függ, és hogy minden politikai erő felelős a tolerancián, a befogadáson, valamint a kölcsönös megértésen és tisztelősen alapuló politikai kultúra fenntartása és támogatása;

Gazdaság

75. megjegyzi, hogy erős politikai támogatásra, hatékony végrehajtásra és szoros nyomon követésre van szükség a Koszovó nagy méretű informális gazdasága elleni küzdelemhez, amely komoly akadályt jelent a magánszektor fejlődése előtt, és hatással van az állam azon képességére, hogy jó minőségű közszolgáltatásokat nyújtson;
76. felhívja a koszovói hatóságokat és a Bizottságot, hogy az életképes koszovói gazdaság kialakítása érdekében fokozzák a kkv-k támogatását;

77. hangsúlyozza az aktív munkaerőpiaci politikák sürgős végrehajtásának szükségességét, ideértve a továbbképzést, a szakképzést és a munkahelyi képzést a veszélyeztetett csoportok foglalkoztatásának növelése érdekében; hangsúlyozza, hogy a képzési és oktatási rendszert meg kell reformálni a munkaerő-piaci és piaci igények kielégítése érdekében, és kéri, hogy a kisebbségi csoportokhoz tartozó személyeket vonják be a foglalkoztatási intézkedések kialakításába és végrehajtásába; megismétli annak fontosságát, hogy további lehetőségeket teremtsenek a fiatalok és a nők számára;
78. súlyos aggodalmának ad hangot a magasan képzett munkavállalók Koszovóból való tömeges kivándorlása miatt, és átfogó társadalmi-gazdasági intézkedések bevezetésére szólít fel a demográfiai hanyatlás kezelése érdekében; felhívja a Bizottságot és a nyugat-balkáni országokat, hogy dolgozzanak ki regionális stratégiát a tartós ifjúsági munkanélküliség kezelésére az oktatási rendszer és a munkaerőpiac közötti strukturális munkaerőhiány kezelése, az oktatás minőségének javítása, valamint az aktív munkaerőpiaci intézkedések és a szakképzési rendszerek megfelelő finanszírozásának biztosítása, valamint a megfelelő gyermekgondozási és iskola előtti oktatási létesítmények biztosítása révén;
79. felszólít az oktatás és az oktatás minőségének jelentős javítására; sürgeti Koszovót, hogy tegyen további előrelépést az iskolai reform terén, biztosítva a szükséges tananyagokat és a megfelelő fizikai feltételeket valamennyi diák számára, különös tekintettel az oktatáshoz való hozzáférés jelenlegi világjárvány alatti problémáira;
80. üdvözli Koszovó azon döntését, hogy a jószomszédi kapcsolatok javításának eszközeként részt vesz a mini-Schengen kezdeményezésben, és új lehetőségeket biztosít a koszovói polgárok és vállalkozások számára;
81. üdvözli, hogy Koszovó is ki fogja használni az uniós digitális egységes piac előnyeit, és hangsúlyozza, hogy a polgároknak nyújtott szolgáltatások javítása, a digitális szakadék minimalizálása és az internethez való egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében be kell ruházni a digitalizációba, többek között a legveszélyeztetettebb csoportok és a vidéki területek vonatkozásában is; megjegyzi, hogy a digitalizáció nagy lehetőségeket hordoz Koszovó gazdaságának fejlesztése számára;
82. üdvözli a barangolási díjakról 2019 áprilisában aláírt új regionális megállapodás hatálybalépését, amely egyértelmű példa arra, hogy a regionális együttműködés konkrét előnyökkel járhat a régió polgárai és vállalkozásai számára;
83. megjegyzi, hogy a világjárvány nyomás alá helyezi az egészségügyi rendszert; sürgeti Koszovót, hogy erősítse meg az egészségügyi ágazatot annak érdekében, hogy valamennyi polgár számára megfelelő és hozzáférhető elsődleges egészségügyi szolgáltatásokat nyújtson, különösen a Covid19-válság által leginkább érintett csoportok szükségletalapú szociális juttatásai révén; megjegyzi, hogy számos egészségügyi szakember hagyta el Koszovót, ami tovább súlyosbítja az egészségügyi szakemberek hiányát, és káros hatással van az egészségügyi rendszerre;
84. megjegyzi, hogy a strukturális gyengeségeket tovább súlyosbította a Covid19-világjárvány, különösen a gazdaságélénkítésről szóló törvény elfogadásának késedelme miatt, és sürgeti a koszovói hatóságokat, hogy hajtsanak végre hatékony strukturális reformokat a járvány hatásainak enyhítése és a válság utáni gazdasági helyreállítás felgyorsítása érdekében, többek között az állami egészségbiztosítás hiányának

kezelésével, valamint a világjárvány kezelése terén az elnök és a miniszterelnök közötti hatáskörmegosztás problémájának megoldásával, ami az egész országra kiterjedő kijárási korlátozások lehetővé tételét célzó szükségállapot kihirdetésekor is megnyilvánult;

85. megismétli, hogy az EU gyorsan azonnali támogatást mozgósított a Nyugat-Balkán számára a Covid19-világjárványból eredő egészségügyi veszélyhelyzet és a régió társadalmi-gazdasági helyreállításának kezelése érdekében; tudomásul veszi, hogy a 2019-re és 2020-ra vonatkozó IPA programokon keresztül több mint 138 millió EUR támogatást fogadtak el Koszovó számára, amelyből 50 millió EUR-t átcsoportosítottak a jelenlegi Covid19-válság rövid és középtávú társadalmi és gazdasági következményeinek kezelésére;
86. hangsúlyozza az európai szolidaritás fontosságát, és felszólítja a Bizottságot, hogy továbbra is támogassa Koszovót és a többi nyugat-balkáni államot a világjárvány visszaszorítására irányuló erőfeszítéseikben; felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy vonják be Koszovót a vakcinázásra vonatkozó közös uniós közbeszerzésekbe, és biztosítsanak elegendő mennyiségű Covid19-oltóanyagot valamennyi nyugat-balkáni ország polgárai számára;
87. szorgalmazza a bevételek beszédésének javítását és az állami tulajdonú vállalkozások jobb felügyeletét; üdvözli az adótervezés csökkentése terén tett kezdeti előrelépéseket; hangsúlyozza, hogy további erőfeszítésekre van szükség az adóbevételek növelése érdekében, mégpedig az informális gazdaság csökkentése és az adóbehajtás hatékonyságának javítása révén, ami több finanszírozást biztosíthatna a kiemelt területek számára, beleértve az oktatást és az egészségügyet is;

Környezetvédelem, energiaügy és közlekedés

88. felhívja a hatóságokat, hogy biztosítsák az éghajlatvédelemre és a környezetvédelemre vonatkozó uniós normákkal és szakpolitikai célkitűzésekkel való összhangot, igazodva a Párizsi Megállapodás keretében tett kötelezettségvállalásokhoz és ahhoz a stratégiai célkitűzéshez, hogy az európai zöld megállapodás részeként 2050-ig megvalósuljon a szén-dioxid-semlegesség, és kéri Koszovót, hogy dolgozzon a Nyugat-Balkánra vonatkozó zöld menetrend végrehajtásán, amely tükrözi az európai zöld megállapodás prioritásait;
89. üdvözli a 2020. november 10-én Szófiában a berlini folyamat keretében megtartott nyugat-balkáni csúcstalálkozó eredményeit, és továbbra is támogat minden olyan közös kezdeményezést, amelynek célja az integráció és a jószomszédi kapcsolatok javítása a régióban; üdvözli a zöld menetrendről szóló nyilatkozat jóváhagyását, amely összhangban van az uniós zöld megállapodással, valamint azt, hogy a vezetők kinyilvánították, hogy készek intézkedéseket hozni és összehangolni azokat a vonatkozó uniós szakpolitikákkal, amelyek célként tűzik ki a klímasemlegesség 2050-ig történő elérését;
90. rendkívül aggasztónak tartja, hogy Koszovóban az energia túlnyomó többsége szénből származik, továbbá hogy egy új szénerőmű építését tervezik; sürgeti Koszovót, hogy az energiaforrások diverzifikálása, a szénre nyújtott összes nem megfelelő támogatás azonnali megszüntetése, az energiatermelés decentralizálása és a megújuló

energiaforrások felé való elmozdulás révén fokozza energiaágazatának fenntarthatóságát;

91. megjegyzi, hogy az ország jogi keretét össze kell hangolni a nagy tüzelőberendezésekről és az ipari kibocsátásokról szóló uniós irányelvekkel; felszólítja Koszovót, hogy a nemzetközi normáknak megfelelően végezzen környezeti hatásvizsgálatokat, és fogadja el a környezeti szempontból érzékeny területek megőrzéséhez és védelméhez szükséges intézkedéseket;
92. felszólítja a koszovói hatóságokat, hogy teljesítsék a Koszovó A erőmű leállítására és leszerelésére vonatkozó kötelezettségvállalásukat; üdvözli, hogy az Európai Bizottság hajlandó pénzügyi és technikai támogatást is nyújtani a koszovói kormánynak ebben a folyamatban;
93. emlékeztet arra, hogy az éghajlati célok elérésében kulcsfontosságú tényező az energiahatékonysági intézkedések prioritásként kezelése és javítása, ideértve a meglévő szén- és kőolajtermék-alapú távfűtés átalakítását nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléssé és megújuló energiaforrásokon alapuló rendszerré; hangsúlyozza az energiaszegénység elleni küzdelem fontosságát;
94. súlyos aggodalmának ad hangot amiatt, hogy továbbra is magas a szennyezett levegő okozta korai halálesetek aránya, ami a nagy tüzelőberendezésekre vonatkozóan jogszabályban megállapított határértékeket meghaladó kibocsátásokból ered; sürgeti a koszovói hatóságokat, hogy haladéktalanul lépjenek fel a légszennyezéssel szemben, és dolgozzanak ki hiteles tervet a szén költséghatékony módon történő kivezetésére; tudomásul veszi az energiaágazati stratégia közelmúltbeli felülvizsgálatát e kérdés kezelése érdekében, és felszólítja Koszovót, hogy hajtsa végre nemzeti kibocsátáscsökkentési tervét;
95. arra ösztönzi a koszovói hatóságokat, hogy az uniós vívmányokkal összhangban biztosítsanak nagyobb prioritást a környezetvédelmi jogszabályok és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos előírások végrehajtásának, valamint mozdítsák elő a környezettudatosságot és az oktatást a koszovói polgárok körében; ösztönzi Koszovót, hogy a lehető leghamarabb fogadja el az éghajlatváltozásról szóló törvényt, és felszólít egy integrált nemzeti energia- és klímaterv haladéktalan kidolgozására és elfogadására;
96. felszólítja Koszovót, hogy folytassa a hulladékgyűjtési lefedettség növelését, különösen a hulladékkelkülönítés és az újrafeldolgozás javítása révén, vezessen be a körforgásos gazdaságra vonatkozó intézkedéseket a hulladék csökkentése és az illegális hulladéklerakók problémájának kezelése érdekében, és sürgősen találjon módot a veszélyes hulladékok ártalmatlanítására;
97. aggódik a rendelkezésre álló vízkészletek kis mennyisége miatt; felszólítja a koszovói hatóságokat, hogy a vízerőművek tervezésekor tartsák tiszteletben a különleges természeti és védett övezeteket, és ne veszélyeztessék a vízellátás fenntarthatóságát;
98. szorgalmazza az Energiaközösségről szóló szerződés teljes körű végrehajtását, beleértve az állami támogatásokra vonatkozó vívmányok végrehajtását és a nemzeti villamosenergia-piac teljes körű megnyitását, valamint a regionális piaci integráció felé történő elmozdulást; ösztönzi a regionális összeköttetések és a regionális energiapiac kiteljesítése érdekében végzett munkát;

99. felhívja Koszovót, hogy hajtson végre hiteles és fenntartható tömegközlekedési és mobilitási szakpolitikákat a régóta fennálló infrastrukturális hiányosságok kezelése érdekében, ideértve az Észak-Mitrovicával és az ország összes nagy városával való, menetrend szerinti tömegközlekedési összeköttetéseket is;
100. üdvözli a Koszovóra vonatkozó, 90 millió EUR összértékű éves IPA cselekvési program elfogadását, és ragaszkodik ahhoz, hogy az IPA-forrásokat többek közt a zöld menetrend előmozdítására fordítsák a környezetvédelem megerősítése, az éghajlatváltozás hatásainak enyhítéséhez való hozzájárulás, az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség növelése és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés felgyorsítása révén; felszólít a Koszovó számára elkülönített pénzeszközök fokozott átláthatóságára és szigorúbb parlamenti ellenőrzésére, és kéri a Bizottságot, hogy jobban kövesse nyomon az uniós források felhasználását, és számoljon be az esetleges visszaélésekről;
101. felszólítja a Bizottságot, hogy az IPA III forrásokat az infrastrukturális projektek mellett Koszovó folyamatban lévő demokratikus átalakulására összpontosítsa, különös tekintettel a koszovói beruházási környezettel, felvevőképességgel és környezetvédelmi normákkal kapcsolatos állandó problémákra;
102. szorgalmazza, hogy a jövőbeli IPA III ösztönzőket és feltételrendszert is tartalmazzon; alapvető fontosságúnak tartja, hogy az IPA III támogassa az alapvető értékek és a jó kormányzás további megerősítését, és hogy az Unió érdekeit és értékeit érintő rendszerszintű fenyegetések esetén szüntessék meg a támogatást; úgy véli, hogy a csatlakozási folyamat visszafordíthatóságának a megújult módszertan szerinti elvét az előcsatlakozási finanszírozásnak is egyértelműen tükröznie kell; megismétli, hogy a pénzügyi támogatás mértékének Koszovó európai kilátásainak céljához kell igazodnia;
-
- ◦
103. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást az Európai Tanács elnökének, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, valamint Koszovó elnökének, kormányának és parlamentjének.